

ВХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 коп.

На конкретні законодавчі пропозиції Української Парламентарної Репрезентації у формі наглого висноження в соймі Гравський не зареагував ніяк. Не дав ні слова відповіді, ні слова пояснення і тим самим дав наглядний доказ, що справи не брав серйозно, але напакі — робив комедію з творчим комісі!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакції не відповідає.

НАВАРНЯ „РЕПУБЛІКА“

Косцюшки 1, (біля Сикстуської)
Від дня 1. серпня п. р. відбудеться від
год. 9. вечором

КОНЦЕРТ

сильної каліплі Ізз-Вандо. — Шоденно
від години 11-ої в чером

ДАНЦІНГ

Вступ вільний. — Цим страй і нашіткі
томіроквані, при Концерті і Данці гу не
підніщені.Управа просить гостей численно відвіду-
вати зьомаль 171 1-2

НОВИНКИ.

— Карієра землі? Якби не пригода з румунською поліцією, піхто не знав би, що Юрій Осадчук, селянський син з під Залічків, що вихав багато літ тому до Америки, здобув там велику кар'єру. Осадчук хлопцем вихав до якогось кривляка в Америці та там мусів сам заробляти на хлібі чистив зуби на вулиці, був помічником джохара та грубником на кораблі. Попавши до якогось готелю, звернув на себе увагу одного промисловця хистом до рібні: у вільних квідрінах лінив з хліба фігурки. Промисловця віддав Осадчука в науку до якогось нойоркського рібаря. Осадчук скінчив академію і одержав диплом. Ставши багатим, забавив відвідати свого брата в Буковині. Приїхавши туди з пропуском, не заявив себе на пошті і тому його арештували за перехід кордону, але хутко випустили. Про всю цю історію оповідає „Век Нови“. Якби вона правдива, то ті, що цікавляться нашим мистецтвом, повинні би перевірити, наскільки Ю. Осадчук є справді талановитим різбарем і де його твори.

З донощицького смітинка. Черговий донос „Слова Польського“ на поштові особи з нашого громадянства знаходиться в числі з 5-го ч. м. Він зводиться до того, що істнує комітет допомоги політичним в'язням. А що недавно якась газета пущила у світ звістку, що в лідійській келі в Баторія нашіли дві поржавілі підкожі, отже ясно, що це заарештовано передане згаданим українським комітетом, щоб вквітати втечу недавно суджений 12-ці за державну зраду. Після того вдеписок осіб такого злочинного комітету, що дає не про харч та книжки для в'язнів, а йде з ними рука в руку і в цьому списку як звичайно понахолопвані та перелюдані прізвища, від студентів аж до старців з третього покоління, які колись належали до якогось комітету!

— 60.000 зол. одержав Львів від Міністерства Публичних Робіт на оживлення будівельного руху та підтримання цим безробітних. Побачимо, що міська рада покаже за це своїм мешканцям.

— Катастрофи. Сан вилів біля Ярослава на таким просторі, що села на нипинах загрожено. В околиці Кракова великі шкоди спричинила Висла; також Сява, Сола, Раба і Дунаєць виступили з берегів. — У Гайденагії біля Штутгарта під час летунських змагань зди з апаратів упав на трибуну глядачів; 3 убитих, 7 ранених. — З Італії, в Кастель Франко, вбухли піротехнічні склади; 8 убитих, багато ранених. — В околиці Гокіо та Йокотами повторився землетрус. — Біля Катонь у Гайдуках Великих при ударі двох поїздів з вугіллям кілька вагонів змислено. — Два летуни, що влітали в Варшаву до Пузгуська, впали в атака і сильно пошкодили себе.

— Бандитизм. У Луцьку доразовий суд засудив на смерть бандита Залостоня, який грабив у

ріжних повітах. — Шайка бандитів напала в кременецькому повіті на хутір Шинкодзин, забрала коні і втікла через кордон. — 19-літній убийця шофера Коаловського у Варшаві, якого судитимуть 12-го п. м., зериуєся до суду з проханням, щоб його засудили на смерть, бо він анеохочений життям.

— Темна буденна хроніка. У селі Монаши, біля Ляшків невідомі вбили господаря Мих. Шепанюка.

— У поїзді між Львовом і Городком залізничний робітник Гурник пробив ножем диле свого товариша Машка з Мшани дозін, а який грав у карти. — Адвокат Мессінг в Одесі, їдучи львівським трамваєм, переконався, що львівські злодії з незначайно чутилі на кишені гостей, де лежить 332 зол., а незручний Томашевський злодій, що провінціональні гості є так само чутилі на злодійську руку.

— На торгах у Події кружляє чимало фальшивих банкнотів. Біля Піотркова поліція нашла цілу фабрику фальшивих грошей. — У селі Лани, біля Щирця, арештували господаря Михайла Гнатюка, підозрілого у вбивстві свого сусіда Теодора Явного ще в 1921 р. Справа цікава тим, що про вбивство знало чимало людей у селі аж до жандармерії включно, але всі про це мовчали. Місцевий командант постерунку Чуховський був імовірно підкуплений.

— Спекулянт на німецьких марках. У кількох львівських часописах було оголошення, що до Львова приїхав представник „Берлінського союзу вірителів“ і приймає для реєстрації заяв всіх, що мають у себе передовісні німецькі марки. За заходи у цій справі такий добродій брав від людей по 15 зол., щоб покрити кошта свого книжого побуту в „Готелю Жоржа“ і подорожі. На думку цього ошуванця, є це найкращий спосіб заробити на спекуляції німецьких марок. Справа вальоризації німецької старої валюти ще не полагоджена парламентом.

— Світова хроніка. У Чернівцях, на пляжі над Прутом, який дотепні підприємці влаштовували примітивну рулетку і стагали добрі гроші від тих, що пробували „шаста“. — Папа матице новий престол, менший як дотеперішній і без прикрас, і підвищити плату усім урядовцям Ватикану. — Еспанський анархіст, що хотів убити диктатора Прімо де Рівера, мав затроєний штилет. — Румунський король зустрівся в Парижі зі своїм сином Карлом, що з'явився у свій час престолу з матримоніальних причин і примирився з ним. — У Женеві почався конгрес неврологів. — У Польщі почали по костелах святкувати за прикладом Риму 700 ліття смерті св. Франца з Ассісі. — Дирігент медіоляндської опери „Ля Скала“ Тосканіні є тої думки, що диктатура Муссоліні не простягається на музику і відмовився відіграти фашистський гимн перед виставкою, як цього домагався присутній у театрі Муссоліні. — Шведська королева Вікторія поважно занедужала. — Чи Троцький був у Берліні, чи ні, чи їздив туди до операції власної чи для політичних операцій, про це мабуть піхто не дізнається. Радянський уряд заперечує рішуче звістку про його побут.

— „Свобода“ ч. 30 містить: Нові засоби гнету стаття скомфіркована на поштові особи. За поштові особи вказано. Повновласти ухвалені. Про організацію українського жіноцтва. Партиї організації. Боротьба між російськими комуністами. Нова благодія для інших сіл. З великої хмари малий дощ. Що чути у світі. Новинки. Пресовий фонд „Свободи“. Господарські вісти. Посмертна згадка. Дописи в краю.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це нарядна фортеця, це великий захист а добі алколітти!

Дописи.

Бучач. (Сучасний стан повіту. — Ала торський Гурток. — Ф. М. „Прогресс“). — У. Н. Д. О. — Кооператив. — Влада безпечності. — Демонізм. — „Конгрес“. — Шенгенівське с'єсто. — Арештування „Кобзаря“ Т. Шевченка. — Юрій Бучач — це один з найбільших повітів Поділля, в якому перед війною поділявся ріжкі Гелені й Могильницькі. По війні неоздно змінилося. Нестало істинно-русских проводирів — повіт прибрав иншу краску: та — на жалі — бракує у нас українським Гелені й Могильницьким, бо наша інтелігенція „благоденствує“. Найбільше життя промаже Аматорський Гурток Міндаського Бранця під проводом п. Людвика Ковалі. Цей Гурток на протязі останніх 1-тих років відіграв понад 15 вистав, а придбавши тепер нові сили (сп. Маланчук, Витницький й ін.), виїжджає майже що неділі по селах з виставами, щоб вицелити в слухачів охоту до аматорських вистав і тимсамим згуртувати молоді в сільських аматорських гуртках. Праця Гуртка вже слідна і при кімні вересня ухвалено скликати до Бучача представників усіх аматорських гуртків з повіту з метою заснувати Повітовий Драматичний Комітет при Філії Т-ва „Прогресс“. Є у нас і філія Т-ва „Прогресс“, яка позакількома членами виділи, дійсно працюючою — широкого життя не проявляє. На село тяжко кого вихати з відповідним рефератом, хоч не брак відповідних сил, бо, не дай Боже! — можуть усунути з посади. І т. п. Словом: байдухність, а крику й шуму багато. Є люди, які чваняться на кожній кроці і самі уважають себе діячами, думачами, що як можна було колись назвати себе народним діячем, не робили нічого, то вистарчить це й тепер. Дня 8 липня п. р. відбулася у нас довгочасна нарада, в 2-й половині Повітовий Народний З'їзд УНДО. На другій нараді було дає представників Центрального Комітету УНДО, а саме п. ред. М. Струтинський зі Львова і д-р Електорович з Чорткова. На з'їзд прибуло 120 селян (в тім одні священнік з повіту), а інтелігенції як з повіту, так і міської не було. Чи може тому, що скорше був заповіджений „вист“, як „Народний З'їзд“. Найбільше успіхів мавале кооперативне життя. 62 кооперативи в повіті, об'єднані в Повітовий Союз Кооператив, добре організовані і дають запоруку на піднесення новітньої економіки. Кооперативи з дня на день зростають, а старші з них кріплять та згуртовують у себе всю народну масу даного села. Як по півні Східній Галичині, так і у нас строго стереже всіх порядків „ладна безпечність“. При кімні с'єста д. р. тагано на постерунок д-ра Іларіона Бошоркова і п. Володимира Маланчука в шлі списали протоколи за те, що згадані підписали відозву, остерігання в повіті перед вилізом на Давидовичський „конгрес“. Дня 8 квітня п. р. відсвятковано у нас пам'яті Т. Шевченка. Хорні під проводом радн. Березовського були досить добрі, скрипкове соло, відіграє учні. п. Рівним. Було на гарнішою точкою програми. Вступне слово виголосив д-р Бошорка, а деклямацію „Послання“ п. Маланчук. В кілька днів по концерті попрошено п. д-ра Бошоркова і Маланчука на постерунок п. п. за антипарестову діяльність, одначе по переведенні сілства відправлено обидва доми. Одного тільки арештувало, а саме „Кобзаря“ Тараса Шевченка. От колиб так наш покійний поет астав із мертвих, то з певністю помадував би на „Діброву“ до Станіслава. Та на тім не кінець, бо в місяці пізніше поклажено згаданих „бунтівників“ на основі § 65 до судового слідства. Що це значить: неспівство чи наступ? М.к.

Пам'ятайте, що всякі збірки на нагробник на могили І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

ОПОВІСТКИ.

Український театр під дир. І. Когутяка.
Заліці, сали Прогресс.
П'ятниця 6. VIII. Вояний похресник.
Субота 7. VIII. День і ніч.
Неділя 8. VIII. Шеламко джуря.

До навоження осінніх засівів на луки і пасовища

ТОМАСИНА

найліпшим і найуспішнішим фосфорним навозом на всілякі роля землі.
Крім успішно діляного фосфорного класу, має ТОМАСИНА також біля 80% вапна, що не висихається, а при нормально квалісних почвах не потрібно особно запашувати.

Иосиф КАРРАХ, Львів, Косцюшка 18.

Цінники і поучення даром і олатно.

Понеділок 9. VIII. Лявотка.

З дня 13. VII. зазначено до турні відомого артиста п. Березовського і Степанового. Режисером театру є п. Боканський 145 5-7

Міжнародне Кратке Світло-Землі і Підлітків відбудеться з незвичайно, дуже лікноманітним програмою в неділю дня 8. серпня п. р. — Початок в 9 год. раню. Як для гостей, що приїдуть від сторони Львова (839), так і для гостей від сторони Тернополя (810), є в Залозіні фірми до Паласу, які будуть очікувати гостей від 8. год. раню ково квалісним шкільм ім. М. Шапняка при вул. Залозній. Слідить з усіх сторін на не світло навоженням сіданості й класності.
Kozłowski

ДРІБНІ ОГолоШЕННЯ.

ІСПИТОВАНИЙ дилі в гарним тепломі голозом, ливе провадять ковалітні сів пошукує відповідей последи. Згодоміти прошу слати на адресу: Соха Телеті село Лявотка, м. Червоно. 167 1-6

ЖЕНЩИНА стоїла, сакітка, чесні ошадні, ливе добре господарстві сілськє і домове, глєдає місця господарстві Львів, Явиська 48. Штуттова. 168 1-3

АБСОЛВЕНТ відвідує школи в Лисковій, Каміня, бувший істор. годівальний, обзакончений з технічним відділом молочної, пошукує заняття. Лаский згошення до Адм. під „Піла“ під „Абсолют“. 169 1-1

ВІПРАВНИЙ Історик пошукує лєлі на шільній рж. Згодоміти: Адміністративний „Піла“ — „Сондін“. 170 1-3

НА СТАЛІЙ ПОСАДІ з невеличким готівкою в доларів, старша симетрична лівня, бажє пізнати чесну людину до літ 50 матеріально забезпечено, перештат мають закінченими. Згодоміти до Адм. під „Чесна людина“. 172 1-4

ВІДОВА по лікарі прийме учеників на мешкання. Львів, пл. Са. Юна ч. 7. ІІ. помер, джері 9. 137 3-2

ПРАВАТКИ нові як також всілякі перерібки найдешевше поручає Гуртків. Гродзімський 6. перші сходи. 134 2-4

ПРИМУУ хлопця на торговельну практику з доброго дому (Іван Ефем Павлусевич торговля міншаних товарів і коштата до сілдан в Надвірній. 135 3-3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппалорта
Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 171п.

Пальомбування й вишивання зубів без болу. Штучні зуби в квалітці і золоті в американській системі. Палітінг з провінції позгоджується в найкоротшому часі П. Т. урядовцям та студентам значна знижка та полєкші в сплатах. 147 3-5

Штучні Навози

всілякого рода
Гарантія вмістности.

Томасину

Суперфосфати
мінеральні і кісткіні

Потасові соли

стасофорські

Калініт красний

Азотняк

мелений і гранулований

Сірчан амоніу

Салітру амоніу

Вапно палене і молотє

найдешевше вагономє і деталітє

доставляє

Иосиф КАРРАХ

Львів Косцюшка ч. 18.

Цінники і інструкції даром і олатно.

62

Мусиш бути мовою!

сталою прикличливою по випробуванню і певні антропологічні екстракти АГРУМЕНА

Генеральне представництво на Польщу:

ТИТАНИ, Львів Різняцька 8.

(247a) 61—75

контакт з культурно-освітніми інституціями та при їх допомозі працювати до піднесення народної освіти відчитами, курсами, викладами, світлинами, образами, летучими бібліотеками. Тут слід зазначити, що в 1925 р. до Т-ва „Прогресу” у Львові на 1800 кооперативних установ впадило вкладку всього 143 кооператив, в тім 8 ПСК, а до „Сільського Господаря” у Львові в 1925 р. членська вкладка впадило всього 3 кооперативні!

В цілі виспеціалізування провідників для кооператив на місцях скликувати — поза загальними — фахові анкети зі спеціальних призначень (головні Наглядних Рад, контрольні комітети, справники, єніговоди, касієри, склепарі, службовики і др.). Морально впливати на вибір завідуючих органів кооперативу І. ступня в цілі усунення небажаного елемента з нашої організації. Спеціальну увагу звертати на часте виконання обов'язків контрольними комісіями, а то в тім дні, щоби всякі несправності, а то й аловживання усувати вже з самих початках. При нагоді рефератів підносити Ідею національно-культурних і освітніх установ, а спеціально Рідної Школи та побудувати кооперативні установи до несення більшої жертвенності на ті цілі (в 1925 р. 20 ПСК зложило на Рідну Школу 3.405 зол., в тім ПСК Копичинці 2.924 зол. на українських інвалідів 99 зол., на інші цілі 1.141 зол.). Розвести сильну пропаганду в напрямі заупи артикулів, потрібних для розвитку рільництва (штучні погної, господарські машини, трієри). Співжити відділи як помічні сільсько-господарській кооперації треба піддержувати на дальше. Мають вписуватися в члени Центральних краєвих економічних установ.

Крім того треба збирати дані в цілі розмежування кооперативних повітів, при чім вибір приналежності до кооперативного повіту покласти кооперативам І. ступня. Докладати всіх сил до матеріального укріплення ПСК в дорозі стагнення половини оборотних фондів кооперативу І. ступня з білясового стану кожного рахункового підрічка. (В тім цілі аказаним було би перевести аміну статута ПСК. в тім напрямі). При люстраціїх слідити за торговельною дисципліною та при кожній нагоді змішнювати її. Слідити за недоманганнями торговельних відділів в кооперативах І. ступня і в порозумінні з торговельним зарадженням ПСК видавати санайційні зарадження. Надавати напрям зужиткованню в кооперативах І. ступня оборотних фондів, а спеціально уважати, щоби запас товарів був хідний, не завищений і покривав запотребування членів. По будованню власних домівок кооперативу І. ступня повинні приступати тоді, коли на це дозволять лишки оборотних фондів та коли кооперативу І. ступня належить укріпують приналежні ПСК. Оборотові фонди, ульоквані в підприємство кооперативу, забезпечувати в дорозі асекурації від огню, від влому, а перед аловживаннями — залогами (кавціями). Звертати увагу на калькуляцію товарів (не вище 10—15 процент пересічно), на складання бюджету (всі кошти адміністрації не повинні перевищувати 7 процент пересічі торгів, а самі платні не можуть бути більш як 40 процент коштів адміністрації). Вальоризацію уділів переводити обов'язково річично в цілі скріплення довіри членів до інституції.

Підносити значіння системи товарових зворотів, при чім при кінці кожного ділового року виплачувати обов'язково частину зворотів у формі товарів, а щойно по тім переводити закупна машини до спільного зужитковання.

М. Капустя.

Даймо нашим студентам Академічний Дім!

Українське студентство, як ніхто інше, повсюди діймаючи втрати наслідком економічної війни та її наслідків. В той час, коли молоді кінці народи по страті 2—3 років завади р-жних позбавили докучувала своїм студіям, доповнювала своє знання, щоби вийти кінше стати в ряди громадянства — українська молодь, примушена страдливими обставинами, тратила роки і сили, не маючи змоги добути позитивних наслідків своєї праці.

Так далося бути не може. Уже сьогодні відчується нестача молодих інтелектуальних робітників, а що буде за кілька років, коли рідні кінці народи так провіджувалися, як досі? Щоб планоу зарані, треба негайно прийти з допомогою кіншій академічній молоді, щоби улькшити їй працю. Нагода до такої допомоги трапляється саме тепер, коли передеться для користування молоді „Академічний Дім”.

Будинок „Академічного Дому” переходить у наш заряд порожній. Його треба зробити придатним до мешання через справлення кіншати обставини. На це все потрібні ф-ди, яких частину повинно аловжити громадянство.

З тою метою утворився у Львові комітет для улькшення „Академічного Дому”, аловжений з представників Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, кіншати громадян та представників молоді. Завданням Комітету є через переденення „Тисячі Студентів” та кіншій спосіб прибувати потрібні гроші на улькшення „Академічного Дому”.

Тому Комітет звертається до українського громадянства, щоби воно потаріло скрізь по всіх місцевостях комітету з тою самою метою та щоби ті комітети навязали контакт з Головним Комітетом у Львові. Голови й Комітет пороблять здох у всіх трьох асєдствах про агоду

на переденення „Тисячі Студентів” в кінці. Про кіншати у всіх трьох асєдствах речити на переденення „Тисячі Студентів” повинні будуть місцеві комітети в часі пасах.

Обов'язком місцевих комітетів буде також підпомагати працю студентів над прибуванням фондів на цілі „Академічного Дому” при поміччї аматорських вистав, концертів то-що.

Головний Комітет відкучується кіншати кіншати громадського асєдства.

Одно ліжко для „Академічного Дому”.

Громадяне, що мають матеріальну агоду, як також українські установи, просимо пожертвувати по 50 зол. як цілу одного ліжка, пересилати їх на адресу Головного Комітету (Наукове Товариство ім. Шевченка, Львів, Чарнецького 24, для Комітету „Академічного Дому” кіншати при тім нагоді своїм анованям не так само жертву.

Даймо в той спосіб доказ, що пам'ятаємо про нашу молоді та раді її поміччї.

У Львові, дня 25, липня 1926.

Комітет для улькшення Академічного Дому.

Др. Еміль Бурчаківський. — Президент Володимир Левицький. — Іж. Юліан Мудрий. — Др. Казимир Студинський. — Проф. Михайло Терешковський. — Др. Степан Федік. — Володимир Гуцало. — Осип Боднарчук. — Володимир Левицький.

По широкому світі.

Представники радянських і польських залізниць ахалися у Познані, щоби радити над справами комунікації між обома державами. Минувшого року в осени в Москві був такий перший зізд. Можна сумніватися, чи спірні питання будуть вирішені, як довго пасажирський рух неможливий у аязку з політичною ситуацією.

С. Р. С. Р. підніс суму, яку готов виплатити Франції на кошті старих царських довгів, з застереженням, що одержить значні борги в торговельних трансахіях.

Бріян заявив, що кабінет Поан-

каре продовжуватиме дотеперішню закордонну політику, якої одним принципом є порозуміння з Німеччиною. Без цього не можна думати про європейську рівновагу.

Франція одержала позички від Голландії та Швейцарії для піддержання своєї валюти і відкидає пошито умовини, предложені їй Зєдінєними Державами.

Папа звернувся до Зєдінєних Держав через своїх представників, щоби вони вплинули на алагоду нових противерковних законів у Мексику.

На Балтійськїм морі біля естонських берегів почалися маневри радянської фльоти.

Д-Р ВАС. ШУРАТ.

Ян Каспрович.

Виступи Франка з Каспровичем. (Згадка).

Як не скласифікованоб остаточно пок. Яна Каспровича, сьогодні певне вже те, що у великому гурті поетів-будівників нової Польщі він збереже за собою таку вишукану вартість, яку його довголітній товариш з редакції „Kurjer a Lwowski” пок. Іван Франко запевнив собі в історії письменництва новішого відродження галицької України. Та не лиш це одно може бути вихідною точкою для проведення аналогії між обома великими покійниками. Цілий ряд фактів з їхнього життя вабить до того, щоби їх порівнювати з собою. Оба мужики походженням, оба незвичайним талантом виведені з глухого села в бурхливий світ культурних і політичних поривів інтелігентної молоді своїх народів, оба на аступі в той новий світ попадають „на дно” його, вьзнені за одно бажання кращої долі своєму народові, оба, як птахи бурею викинуті з рідних гнізд, привнесені пращозати на шматок насущника в чужих середовищах, азадки незломному завязттю підіймаються на вершини поетичної твердості й, хоч припінено, хоч давлені вагою семейного життя, а асєтати успішно продовжують перервані наукові студії, увінчують їх осягненням найвишого наукового степеня, після чого їх шляхи розходяться — як розходяться з того моменту шляхи націй, до котрих належали. Не дивиния, що при всіх тих схожостях життєвих подій припадкова зустріч стала початком їх шанішого аближення не лиш товариського, але й письменницького, вартого бодай легкого азначення.

Не дивиния, а саме в хаті Франка пізнав я Каспровича в 1890 роках.

Добре тямлю, що прийшов тоді Каспрович до Франка за коректурним примірником своєї поеми п. н. „Chrystus”, котру небаком після того львівська цензура сконфіскувала. Заставши його на відхіднім, від Франка, що познайомив нас, я довадася, що то не тільки товариш із „Kurjer a Lw.”, але й кум, бо держав до хресту найстаршого Франкового сина Андрія. Простота поведєння, невимушена ширість вислову, забарвленого мужицькою примітивністю і жартівливістю пригадали мені відразу редактора „Kurjer a Lw.” Генрика Реваковича, котрого я вже раніше мав нагоду пізнати, й подобалися незвичайно. Я радий був кожній пізнішій стрічі з Каспровичем: часом навіть шукав її. І стрічалися ми доволі часто в 1890-их рр., як не в каварні Шнайдр при ул. Академічній, куди Каспровичеві з редакції (з Хорушиї) найближче було зайти чи з Болеславом Вислоухом, чи з Франком, то в редакції „Kurjer a Lw.”, або й на вулиці, бо мешкали ми близько себе в сусідстві університету. Раз тільки відвідав я Каспровича в його хаті, мабуть запрошені ним таки з вулиці. Тоді був він сильно пригноблений; жінки його довший час не було дома; причини я не допитувався.

Франко часто, особливо в каварні при чорній каві, перечився з Каспровичем із приводу його літературних уподобань. Як у першій молодечій збірці поезій Каспровича, виданій в „Biblioteczka Młodzi” (1888), бачив світлий задаток великої творчості й мене спонукав перекласти деши з неї, так поема „Chrystus” і вірші „Z chłopskiego zgonu” не подобалися йому. — „Z jakiego to chłopskiego zgonu wyzbył się P. n. de Chrystus?” — питав автора при мені й виказував йому уступі або повні афектації, або кволі наслідком постоновання тих самих фраз.

Подібно й ред. Ревакович, що одного разу, читаючи часопис, сидів при однім таким диспуті, поучувши резонування Каспровича, озвався: „Ty byś lepiej zrobił, Janie, jakbyś się przechrzcił na Iwana”. Влучав тим жартом у шутуність Каспровичевих мужицьких віршів, що Франка дуже розвеселило.

Взагаліж Франко в перших роках дружби з Каспровичем дуже високо цинив його поетичний талант, бажав йому якнайкращого розвитку й тому з недоволенням стрічав те, що йому адалось промахом. Каспрович розумів прительську критику й не гнівався за неї. Любив Франка й обов'язок дружби пошанував навіть тоді, коли інші топтали його. В хвилі усування Франка з редакції „Kurjer a Lw.” належав до тих, які пильнували, щоби вийшло воно в якнайкультурнішій формі, дарма, що поява Франкової статті „Der Dichter des Verres” в німецькому тижневику „Zei” боліла і його вразила. Могла вона вразити його тим болініше, що він був одним з перших які тільки з огляду на особисте добро Франка відраджували йому раніше публікувати свідоме „Nie Kocham Rusi” як аступ до перекладу Франкових оповідань на польське. Культурність відношення до давнього друга виявилась у Каспровича й по смерті Франка. Він узав участь в його похороні. Коли я йому дякував за те, сказав: „Jeszcze mógł rozprzecz inezja? Z kim się raz j. dło chleb i sól, na tego nie rzuci się kamieniem. Zresztą — додав агодом — nieboszczyk sam po tem, co p. n. g. złoczyło, ratował się ekspiacą, zwiżując prókryfca „Wielką Utrę” z imieniem Mickiewicza”.

Під кінець 1900-тих рр. і безпо середньо перед великою війною лучили мене з Каспровичем і деякі спільні інтереси. Ми оба полювали по тих самих львівських антикварія-

тах на книжну старовину і, нераз зустрівшись в покійний уже Ігль чи Гельшля, заходили в довгі розмови. Надтож стрічалися ми і в т. зв. „кружку ганделесів”, до котрого належали покійні Франц Яворський і Штерншубе, Б. Вислоух, Менківський і інші. Кружок сходився по суботам в „Шкотській каварні”, члени його подавали собі до відома свої анадіди й обмінювалися всякою старовиною. В кружок попадав часто й Каспрович і сильно інтересувався книжними відкриттями. При таких нагодах і літературні справи бували темою розмов. Каспрович інтересувався й українською новою поезією. Відомо вже з його недавнього листу до „Нового Часу”, писаного перед смертю з приводу 10-літніх роковин Франкової смерті, що ознайомлювався з Шевченковими поемами. Більше зацікавився українською літературою в часах повстання „Związek u Naukowogo”, де ми сходилися як прелєгенти. Колиж писав свій „Bunt Napierkiewicza” (1889), просив мене азнайомити його з писаннями Федьковича про Довбуша. Ним спонуканий я й переклад по польськи Федьковичево „Довбуша” (поему) й „Сонні мари” і друкував їх у літературній додатку до „Kurjer a Lw.”. За йогоа захопотою написав я в 1898 р. статтю про Мішкевича в українськїм письменстві, друковану в фейдєтонах „Iowa Polsk-ogo”.

В останнє бачив я Каспровича перед його анедуванням в антикваріаті Гельшля при ул. Скарбківській. Події останніх часів не по азовали вже нам розмовитися так, як нераз раніше розмовалися. Ми дискретно звертали увагу на наш антикварський діл.

У зовсім нову стадію увійшла справа українського університету по громадянському перевороті. Теперішній міністр освіти Суйковський заявив уже двічі, що хоче рушити університетську справу з місця. В інтерв'ю з представником Польської Публіцистичної Агенції виразно зазначив, що прямує до того, щоб Українці мали всі ступені шкільництва до університету включно. При тім заявив, що боїться усіх комісій для університетської справи, як „огню“. Іншими словами — міністр стверджує, що хоче університетську справу розв'язати без участі України і без їх опінії в тій справі, або хоче їм накинати те, що йому і його урядові сподобається.

Вже кілька днів тому, ще перед тою заповіддю міні. Суйковського, помітив відомий Прушинський у „Слові Польським“ статтю, в якій доказував, що уряд не має ні права, ні законної підстави для творення якого-небудь „Студіюм“ для України у Кракові. Ця стаття не появилась без причини. Вже тоді можна було припускати, що щось там „горі“ діється, коли Прушинський протестує. І справді — вчора дістали ми інформації, що міні. Суйковський починає практично розв'язувати справу університету без участі України, але розв'язує її так, як це намітив Ст. Грабський, а не так, як це випадало б навіть Суйковському, що говорив двічі на про „Студіюм“, але про університет. Тут слід зазначити, що Прушинський не протестував проти „Студіюм“ тоді, коли про нього думав

Грабський, бо знав, що це несерйозна справа, але протестує проти того нині, бо бачить, що міні. Суйковський хоче на правду реалізувати що наскрізь нереальну та провакційну ідею Грабського.

Отже „Студіюм“ роблять. Дають як зачувасмо, декому з молоденких адептів науки навіть відпустки в гімназіях для обійняття учительських становищ у „Студіюм“. Значить — зовсім несерйозно придувають Грабським дивогляд починає набирати конкретних форм під рукою Суйковського. Наша суспільність мусить проти цієї чергової комедії заздалегідь застеретися. Ми не можемо ніколи задовольнитися сурогатом високої школи у вигляді чогось несерйозного, неозначеного, а передовсім твореного в Кракові, далеко від українського ядра, від українських науково-культурних осередків. Розв'язка цієї наболющої для нас університетської справи можлива тільки по думці та інтенціїм наглого усенення, яке поставила в соймі Українська Парламентарна Репрезентація, в якому є законопроект про заснування повного українського університету у Львові. Це усенення залягає по нинішній день у соймовій комісії і ніхто не авертає на нього уваги. І тільки так можна ту справу розв'язати, а не інакше, тимбільше, що університетської справи без нового, окремого закону в доповнення до закону з 26. вересня 1926 р. взагалі в Польщі розв'язати не вдасться.

сом оборотом власні фонди ПСК виказують 94.000, то є 18 пр. всього запотребовано. Щоби прийти собі в поміч, затягають ПСК кредити (по більшій часті в твердій валюті) і тут розпочалася в останнім діловім році для поодиноких ПСК катастрофа. В часах девальюації ціни товарів не підносилися рівнобіжно зі зростаючою твердістю валюти, — з того виростала різниця курсу, яка аніж з відсотками обтяжувала непомірно калькуляцію товарів. За 1925 рік 20 ПСК титулом відсотків і різниці курсу виплатили загальну суму 102.785, що у відношенні до загальної суми торгів тих Союзів дає 2/3 пр. в пересічі, а в однім (Процентове відношення буде правдоподібно більше, бо поодинокі Союзи подали неввірні в тім напрямі дані). Поданою до того 301.000 видатків в 1925 р. на рахунок коштів адміністрації (7/6 у відношенні до загальної квоти торгів), що ПСК мусіли обов'язково калькулювати товар на 10/1 зиску, якщо бажали вийти оборонною рукою перед стратами.

В коштах адміністрації найбільшу рубрику виказують платні, бо 143.434 зол. (95 зол. платні пересічно на одного службовика в місяць) та податки у висоті 33.458 зол.

Кошти адміністрації в порівнянні з загальною сумою торгів є за високі. За високі однак не тому, що видатки переступають границі ошадності. Навпаки — видатки як платні, нижчі границі конвенції. Натомість торги (джерело доходу) є за малі. І тут, покликучися на статистичні дані б кооперативних повітів та порівнюючи в них торги кооперативів І. ступня і їх покриття в ПСК, побачимо, що агадані кооперативи закупили в 1925 товарів на загальну суму 3,583.000 зол., з того в ПСК лише за 1,782.800, то є округло 50 пр.

Загально: ПСК є матеріально дуже слабо уґрунтовані. Також господарка добутими матеріальними за-

собами лише багато до бажання. Як видно з вище наведених даних, стан кооперативного будівництва — побіч стихійного поширювання кооперативної сіті — виказує поздовжні принципи недоведення, які — поруч інших недомогань — належить в ім'я розвитку кооперативної організації в найкоротшім часі усунути. До цього завдання покликани (між іншими) організаційні відділи при ПСК.

Під організаційним відділом в ширшій значенні розуміємо апарат, який займається: пропагандою, інструкціями (організація в тісній аналітичній), дострахання та науками і технікою різнородного господарства. Відділ за тим входить до нього, відділ пропаганди, інструкторський, доплаторський і агрономічний.

Всі ті відділи спільними зусиллями повинні звернути увагу на загальну ціль кооперативної організації: піднесення населення з економічного занепаду через поширення і зміцнення сільсько-господарських кооперативів.

Робітниками на кооперативному полі мусять бути ідеїні одиниці з фаховим вишколенням і практикою, які не шукали би в першій черзі становища (матеріальних засобів свого існування), а праці в організації. При тім належить покласти всі фахово-вишколені одиниці до реальної роботи в кооперативі.

Треба також дбати про відповідну освітню підготовку для кооперативних робітників. Ученикам нижчих торговельних шкіл (дворічна торговельна школа „Прогресу“) слід подавати відомості з практики кооперативного життя (книго- і діловодство), вишколювати їх у веденню читальні „Прогресу“, бібліотек, у веденню (по можливості) торів, аматорських кружків і як тако приділювати на становищі службовиків до сильніших кооперативів І. ступня.

Завданням кооперативних робітників, а спеціально організаційних відділів було би: входити в тісний

Українська кооперація.

V. Матеріальні засоби. — Завдання кооперативних робітників.

Як виказує статистика 20 Повітових Союзів Кооператив за 1925 календарний рік Пов. Союзам Кооператив потрібні до ведення агенд в теперішній виді слідує оборотів фондів: а) на запас товарів у висоті місячного закупів 325.000, б)

на движимості 27.000, в) на недвижимої 38.000, г) на уділі до Центросоюзу (від 850 кооперативів) 42.000, д) на рахунок довжиків у висоті з 31. XII. 1925 р. 91.000 зл. Разом найконецніший оборотовий капітал для ПСК 523.000, а тимча-

сходять з гори, ще рідше поринають в пестру європейську товпу. Там беруть вони вугілля купелі там — поохджаючи по садах (парках) „Імперіалью“ — пють карловарську воду, привезену раннім ранком службою у величезних теплярних посудинах (термосах).

Англієвським рідко приїжджають одинцем. Звичайно цілими сім'ями зі службою. Тим різко відрізняються вони від мешканців Пуппа, які здебільшого приїжджають одинцем, а згодом стараються вбивати важку самотність в товаристві теплярних жінок, які заявляють там ненадійно, немов на замовлення. Жидівські плітократи, що приїжджають без своїх жінок, залюбки виступають в товаристві християнок.

Крім цих двох, мастково сильних світів, є ще два інші, але вже не так маркантні. Заможніша арийська інтелігенція (адвокати, інженіри, професори), середі промисловці та купці заселяють вілли на „Neue Wiese“ і на „Schlossberg-y“, а трудова, бідніша інтелігенція (вільні професії, урядовці, письменники, селяне й робітники), розкинені по дешевих умебльованих кімнатах по всьому Карльсбаді. Звичайно в кожній порі дня кружляють вони біля джерельних криниць і джерел або в погляді дні спинаються на карловарські узгір'я.

Пока ліченням „Імперіалістів“ в безнастанних розіздах по околиці. Власними або винайманими автами їздять вони до Марієнбаду, до Карльсбаду, до Йохімстаду, до Еґзу (Херу) і т. н. Пуппівці з подиву гідним завзяттям віддаються танцям. Справді вони поринають в якомусь шалі танці. Вже ранком відходять „сніданковий танець“, по полудні „чайний танець“, ввечері „вечірній танець“. Ці денні танці переплітають ще й інші танечні забави під напуштими-поетичними назвами: „Blumenanz“, „Kosenanz“ і т. н. Мешканці віл і мебльованих кімнат ділять свій вільний, головню

вечірній час між театром (де часто бувають виступи віденських театральних знаменитостей) і кіно-театрами, де йдуть фільмові фарси, що має за завдання втихомирюючи впливати на слухувачів.

Зайвим було би додавати, що в Карльсбаді панує аразковий лад і порядок та подиву гідна чистота. Головної вулиці озивають кожної ночі. Чистота панує не лише в місті, але й поза містом. Такий самий аразковий порядок панує також в лазнях. Служба є зустрічно-чемна і ні разу не доводилось мені чути про якийнебудь конфлікт з нею. Торги йдуть тільки в „Kuramt-i“, де головню заможніші курашійники прикидаються бідними, щоби заплатити якнайменшу таксу (яка виносить від 50 до 500 Кч. за сезон).

Досить вигідним є становище лікарів у Карльсбаді (яких тут є кругло 100). Функція їх зводиться головню до означування черги і зміни вод (тепліх на більш гарячі). Не дивно, що деякі гості дозволяють собі безцеремонно встрахувати в лікарський монополі і самочинно ординують собі води і купелі. Моїм знайомому п. Ч. на його настирливі скарги на болі в шлунку лікар записав... Аверченко. Не лише записав, але такі з власної бібліотеки вручив йому два томи писані Аверченко видання „Сатірікона“. Однак Аверченко не приніс ніякої пільги своїм знайомому. Він з пересердя відкинув книжки, які я прочитав з насолодою, не маючи боля. А читаючи, роздумував я над тим, чи недавно померший Аверченко міг сподіватися, що таку визначну роллю гратиме в медицині, очевидно — а хотіло її розвитку.

Карльсбад внутрішньо, не вважаючи на аміну державної фірми, зберіг виключний німецький характер. Чехи перед вільною здебільшого бойкотували Карлові Вари, хоч і бойкотували їх як чарівну перлу чеської землі, про що свідчить хоч би отсей вірш на одній з карловарських скель:

„Narodové! Zde se pěti Karla Váry
České země tu boží vysočina dary,
Světové to pány milujícím známe,
Radí za ně dělati vroucí alky ordame“.

Та це звеличування багатьох і чарів чеської землі все таки здержувало Чехів від відділи Карлових Варів, положених на німецькій національній території. Тепер помітні у Чехів змагання опанувати цей світовий живець. Та, не звважаючи на чеську енергію і помітні матеріальні засоби, здійснення цього замислу відбувається дуже повільно. Всі карловарські домогосподарства і Німцями, купелеве заведення і власність міста, і доми, і заведення є незвичайно рентованими, тому й не дивно, що дотеперішні посідачі не виявляють охоти поступитися в чомунебудь новим володарям. Очевидно, Карльсбад є дуже чужий у відношенні до Чехів. Кожного Чеха вітають вони і просять чеським привітом: „Ma usia!“, але на тому й кінець. Крім будинків, одержаних в спадщині по Астері, Чехи здебільшого не вселяли збільшити свого стану посідаючи Чеська мова зовсім не вибивається в Карльсбаді більш помітніша. Однак помилково було б думати, що Чехи зрезигнували з думки колонізувати увійти у фактичне посідаючи Карлових Варів. Та не маючи під теперішню пору змоги здобути їх — так казати — у фронтальному наступі, вони розпочинають окружний обхід. Саме тепер чеський уряд переводить розбудову Йохімстаду (Яхимова), віддаленого 15 км. від Карльсбаду. Там існує єдине в Європі лічливо-радіо заведення. Хоч це німецька місцевість, то однак у всіх пансіонах, каварнях, ресторанах і величавих „Radium-Hotel-i“ лунає вже майже виключно чеська мова. Аналогічні змагання можна помітити і в інших доокочинних місцевостях.

Докладніше буде!

Світовий живець.

Карлові Вари, в липні 1926.
(Продовження).

Мирно-адобувний хист і розгін Жидів є просто величаві. Ще до недавня найвеличавіший і найкомфортніший готель Пуппа з безліччю добудовань, каварнями й ресторанами, побудований для родовой аристократії, сьогодні є майже в цілості окупований жидівською плітократією. Не-жидівська буржуазія перенеслася на гору до нового готелю „Імперіаль“, який творить окремий, замкнений для себе світ. Там скупчується велика американська й англійська буржуазія, пильно стежучи за тим, щоби „непокидані“ візлявці не переступили порогів цієї нової „святая святых“. В готелю „Імперіаль“ панує всезадно зі своїми доларами і фунтами англосакська раса. Вона старається якнайцініше відгородитись від решти карловарського світа, якнайрідше стрічається з людьми посвареної й винищеної Європи. Не тягне їх і до світа жидівської плітократії. Американці, а рідше їх всесильний долар, до якого моляться чеснотливі Карловарці, з привирством і недовір'ям відносяться до тих, що копошаться в долині річки Теплі. Американці вірають тільки природним лічницим прикметам карловарських вод: все інше — їх власне, до авт і шоферів, перевезених кораблями з Америки включно. Європі вони не вірають, підозрюють, що Європець тільки чигає на Америку, щоби йому зробити яку пакість, щоби підступним способом прийти в посідавання його всесильних доларів. Не вірають вони й європейській автомобілевій машині, не вірають європейським шоферам, і тому все беруть зі собою з Америки.

Готель „Імперіаль“ — це осідок окремого американсько-англійського світа. Рідко коли його мешканці